

Recenzja monografii „Large Risks with Low Probabilities: Perceptions and Willingness to Take Preventive Measures against Flooding” pod redakcją Tadeusza Tyszki i Piotra Zielonki

Elżbieta Kubińska

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie,
kubinska@uek.krakow.pl

Coraz częściej w serwisach informacyjnych napotykamy nagłówki artykułów dotyczące anomalii pogodowych. Oto kilka przykładów: „Natura jest zdezorientowana”, „Pogoda w ostatnich miesiącach zaskakuje nawet meteorologów”, „Nienaturalnie wysokie temperatury w rejonach środkowych i południowych Włoch”, „Na północy Hiszpanii zapanowała prawdziwa zima”, „Najgorętsze i najbardziej nieprzyjazne człowiekowi miejsce na planecie – amerykańska Dolina Śmierci – okryła się dywanem rzadkich, wiosennych kwiatów”, „Wielkie powódzie nękają kraje w Europie Środkowej i Chin”.

Cytowane nagłówki dotyczą zdarzeń, które występują relatywnie rzadko i jednocześnie mają bardzo negatywne konsekwencje. Nasuwają się pytania, jak reagujemy na takie wiadomości, jak oceniamy prawdopodobieństwo takich zdarzeń, czy jesteśmy skłonni wykupić ubezpieczenie od ich skutków. Odpowiedzi na powyższe pytania możemy znaleźć w monografii *Large Risks with*

Low Probabilities: Perceptions and Willingness to Take Preventive Measures against Flooding pod redakcją Tadeusza Tyszki i Piotra Zielonki.

W pierwszym rozdziale Tadeusz Tyszka i Piotr Zielonka wprowadzają czytelnika w problematykę ryzyka zdarzeń o małych prawdopodobieństwach na przykładzie ryzyka środowiska naturalnego. Autorzy zwracają uwagę na rolę emocji, uprzedniego doświadczenia skutków katastrof naturalnych i norm społecznych na proces postrzegania ryzyka oraz na decyzje o podjęciu działań zabezpieczających. Tematy te są rozwinięte w pierwszej części książki poświęconej problemom percepcji ryzyka. Julija Michailowa, Tadeusz Tyszka i Katarzyna Gawryluk w drugim rozdziale starają się odpowiedzieć na pytanie o to, co wpływa na poszukiwanie informacji o prawdopodobieństwie klęsk żywiołowych przez podejmujących ryzykowne decyzje. Z kolei Katarzyna Idzikowska, Rafał Muda, Sabina Kołodziej i Piotr Zielonka wskazują czynniki wpływające na przeszacowanie lub

niedoszacowanie małych prawdopodobieństw, są to: wielkość potencjalnej straty, wcześniejsze doświadczenie, poszukiwanie informacji oraz pobudzenie emocjonalne. W czwartym rozdziale Sabina Kołodziej, Katarzyna Idzikowska i Elton George McGoun prezentują nowy sposób przekazywania informacji o znikomych prawdopodobieństwach będący kombinacją dwóch sposobów: graficznego i opartego na doświadczeniu. Julija Michailova, Anna Macko badają następnie wpływ emocji takich jak strach, złość i wstręt na percepcję ryzyka w obszarze zjawisk naturalnych, ale także tych spowodowanych działaniem człowieka.

Druga część książki poświęcona jest decyzjom o podjęciu działań zabezpieczających przed skutkami od ryzyka. Tadeusz Tyszka i Roman Konieczny wskazują, że uprzednie doświadczenie skutków sytuacji katastroficznej powodzi wpływa istotnie na podjęcie działań zapobiegawczych. Agata Sobków, Jakub Traczyk, Anna Połec i Tadeusz Tyszka wśród czynników poznawczych i emocjonalnych wpływających na skłonność do zakupu polis ubezpieczeniowych wymieniają między innymi skłonność do martwienia się. Michał Krawczyk, Stefan T. Trautmann i Gijs van de Kuilen badają wpływ sąsiadów na decyzje o zakupie ubezpieczenia. Z kolei Marcin Malawski i Katarzyna Gawryluk badają iluzję bezpieczeństwa w kontekście ryzyka powodzi. Ostatni rozdział, którego autorami są Roman Konieczny, Zbigniew W. Kundzewicz, Małgorzata Siudak, Jarosław Działek i Wojciech Biernacki, pokazuje, że proces edukacji i metody przekazywania informacji stanowią podstawę zarządzania ryzykiem po-

wodziowym. Ogromną zaletą książki jest to, że autorzy poszczególnych podrozdziałów nie tylko w syntetyczny sposób przedstawili istniejący stan wiedzy, ale także na podstawie wyników badań własnych zaproponowali nowe narzędzia do pomiaru i wskazali nowe zależności rządzące decyzjami w obszarze mało prawdopodobnych dużych strat.

W monografii podjęta została próba zrozumienia mechanizmów kierujących decyzjami w warunkach ryzyka, charakteryzujących się znikomym prawdopodobieństwem wystąpienia i jednocześnie katastrofalnymi skutkami, w odniesieniu do ryzyka powodzi. Wyniki badań mogą zainteresować decydentów, których ryzyko powodzi może dotyczyć, takich jak przedstawiciele władz lokalnych, a także mieszkańców zagrożonych miejscowości. Wnioski o konieczności wprowadzenia procedur, o poszukiwaniu informacji, mogą ustrzec mieszkańców miejscowości zagrożonych ryzykiem powodzi przed olbrzymimi stratami. Wynikami badań mogą być także zainteresowane osoby podejmujące decyzje obarczone potencjalnie dużymi stratami w obszarach innych niż zabezpieczenie przed powodziami, na przykład w przypadku ochrony przed skutkami ataków terrorystycznych, czy też zabezpieczeniem przed ryzykiem nadzwyczajnych zdarzeń na rynkach finansowych. Przykładem ekstremalnych zdarzeń na rynkach finansowych może być decyzja banku centralnego Szwajcarii o uwolnieniu kursu franka wobec euro i jej negatywne konsekwencje dla frankowiczów.

Zachęcam do lektury!